

Innst. 136 S

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:14 S (2015–2016)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Trygve Slagsvold Vedum om strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømningen ved grensekontrollstedet Storskog

Til Stortinget

Sammendrag

I representantforslaget fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen styrke utlendingsmyndighetenes saksbehandlingskapasitet i Kirkenes slik at det raskt kan avklares hvem som har rett til opphold i Norge.
2. Stortinget ber regjeringen opprette eget UDI-kontor på Storskog som innen 48 timer kan sende tilbake personer som ikke har rett til asyl i Norge, jf. utlendingsloven § 32.
3. Stortinget ber regjeringen etablere et apparat i Kirkenes for iverksettelse av utvisningsvedtak. Det opprettes en luftbro fra Kirkenes direkte til de viktigste avsenderlandene for ubegrunnede asylsøkere, som sikrer hurtig uttransportering av personer som ikke har rett til opphold i Norge.
4. Stortinget ber regjeringen stille ekstra midler til rådighet for Sør-Varanger kommune for å sette kommunen i stand til å håndtere den ekstraordinære situasjonen knyttet til asylsøkere.
5. Stortinget ber regjeringen styrke dialogen og samarbeidet med Russland.
6. Stortinget ber om at regjeringen raskest mulig og i dialog med Russland sørger for at avtalen om

tilbaketaking av 8. juni 2007 (trådte i kraft 1. desember 2008) kommer til anvendelse for personer som ikke har rett til opphold i Norge.

7. Stortinget ber regjeringen styrke politibemanningen i Øst-Finnmark politidistrikt slik at politiet kan håndtere tilstrømningen av asylsøkere uten at det ordinære politiarbeidet i politidistriktet blir skadelidende.
8. Stortinget ber regjeringen forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog.»

I dokumentet vises det til at det høsten 2015 har utviklet seg en svært krevende situasjon i Sør-Varanger kommune i Øst-Finnmark fordi tilstrømningen av asylsøkere over grensekontrollstedet ved Storskog har økt dramatisk.

Forslagsstillerne understreker i dokumentet at nasjonale hensyn nå fordrer raske og konstruktive løsninger, og at staten har et uomtvistelig ansvar for situasjonen.

Det vises for øvrig til dokumentet for nærmere beskrivelse av bakgrunnen for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen sendte 17. november 2015 forslaget til Justis- og beredskapsdepartementet ved statsråd Anders Anundsen for vurdering. Statsrådets uttalelse i brev av 24. november 2015 følger vedlagt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Øystein Langholm Hansen, Stine Renate Håheim, Stein Erik Lauvås og Helga Pedersen, fra Høyre, Frank J. Jenssen, Mudassar Kapur, Bjørn Lødemel og Ingjerd

Schou, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og lederen Helge André Njåstad, fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, fra Senterpartiet, Heidi Greni, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen, viser til Representantforslag 14 S (2015–2016) om strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømningen ved grensekontrollstedet Storskog.

Komiteen finner grunn til å påpeke at flyktningkrisen er internasjonal, og at den først og fremst må løses i samarbeid med andre. Norge må bidra til en fredelig løsning i Syria og styrke den humanitære innsatsen i nærområdene.

Komiteen påpeker at det høye antallet flyktninger og asylsøkere stiller Europa og Norge på prøve. Norge skal oppfylle sine forpliktelser etter internasjonale konvensjoner.

Komiteen understreker at en generell effektivisering og forenkling av regelverk og praksis for behandling av asylsøkere ikke må svekke asylsøkernes rettssikkerhet.

Komiteen understreker at Europa nå opplever en historisk stor tilstrømning av flyktninger og migranter. Også pågangen av personer som søker asyl i Norge, har økt kraftig de siste månedene. Komiteen finner grunn til å gjenta at Norge mottok flere asylsøkere i oktober 2015 alene enn i de første åtte månedene i 2015, og per 31. oktober 2015 hadde det kommet ca. 22 000 asylsøkere totalt, dvs. over 12 000 flere enn på samme tidspunkt i fjor.

Komiteen er gjennom de siste ukene orientert om at det kommer mange asylsøkere over Storskog i Øst-Finnmark, og manglende mottakskapasitet – særlig i Nord-Norge – er og har vært en betydelig utfordring.

Komiteen har merket seg at slik situasjonen nå har vært og er i Øst-Finnmark med høye ankomster av asylsøkere over Storskog grensestasjon, arbeides det med å sikre innkvartering i et grensenært område, slik at det er tilrettelagt for en rask og minst mulig ressurskrevende prosess i de tilfellene hvor det er stor sannsynlighet for at resultatet vil bli bortvisning tilbake til Russland.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, påpeker at det allerede 19. november 2015 ble inngått en tverrpolitisk avtale med innstramningstiltak for å begrense tilstrømning av alle de som ikke har et reelt behov for beskyttelse. 161 av 169 stortingsrepresentanter står bak denne avtalen.

Flertallet støtter at avtalens parter i avtalen er enige om å gi politisk støtte til iverksettelse av umid-

delbare tiltak for å begrense ankomst av mennesker uten rett til beskyttelse, og om å fortsette samtaler om tiltak for å møte kommunenes situasjon vedrørende mottak og bosetting, og for å forbedre integreringen av personer med rett til opphold.

Fra avtaleteksten gjentar komiteen at det har vært viktig å sikre retur av personer med åpenbart grunnløse asylsøknader til Norge eller personer som har fått avslag på søknaden, og gi dette arbeidet høyeste prioritet, samt sikre tilfredsstillende fasiliteter ved Storskog og i Kirkenes.

Komiteen støtter at det skal sikres tilstrekkelige ressurser til å iverksette retur av personer som ikke har rett til opphold i Norge.

Komiteen støtter at regjeringen har sikret at både Utlendingsdirektoratet (UDI) og Politiets utlendingsenhet (PU) har fått anledning til å overskride budsjettene (overslagsbevilgning).

Komiteen støtter også at UDI både avlastes og styrkes ved at det hentes inn jurister og annet nøkkelpersonell fra andre offentlige etater.

Videre vil komiteen påpeke at det fra avtalen er enighet om at det opprettes en ordning med direktefly til de viktigste avsenderlandene for å sikre rask retur av asylsøkere uten reelt beskyttelsesbehov.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, henviser til asylavtalen inngått 19. november 2015 – og refererer ikke avtalen i sin helhet. Avtalen er vedlagt innstillingen.

Komiteen finner grunn til å understreke at i forrige uke var minst 40 tjenstepersoner fra PU på plass i Kirkenes for å håndtere ankomstene i Sør-Varanger og at det var 150 personer i UDI som arbeidet med å behandle asylsøknader.

Komiteen verdsetter at sakene fra Storskog prioriteres og behandles løpende.

Komiteen er orientert om at fra januar 2016 får UDI ytterligere 125 saksbehandlere i Oslo og 25 i Trondheim. Komiteen ser positivt på at regjeringen har sørget for at Øst-Finnmark politidistrikt har fått 24 stillinger, som nå er besatt, for å kunne håndtere den meget utfordrende situasjonen på Storskog og i Kirkenes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, støtter at UDI som følge av budsjettavtalen på Stortinget øker saksbehandlingskapasiteten med om lag 240 årsverk.

Komiteen støtter videre at Ankomstsenter Finnmark i Sør-Varanger ble offisielt åpnet onsdag 11. november 2015.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, påpeker det verdifulle i at partiene i avtalen forplikter seg til å videreføre samtalene med sikte på å oppnå enighet om tiltak for å bistå kommunene i den ekstraordinære situasjonen de håndterer, med mottak av et høyt antall flyktninger på kort varsel.

Flertallet merker seg at asylsystemet i Sverige har store utfordringer med å takle mengden asylsøkere og landet har sett seg nødt til å innføre strakstiltak for å bremse tilstrømmingen. Ett av tiltakene er grensekontroll av indre Schengen-grense. Regjeringen må følge nøye med på hvordan våre naboland til enhver tid håndterer sin nasjonale asylpolitikk.

Komiteen har også merket seg at regjeringen 24. november 2015 ytterligere iverksetter innstrammings tiltak som midlertidig grensekontroll på fergerutene mellom Norge og det europeiske kontinent, samt at grensekontrollen også vil omfatte andre grenseoverganger hvor dette er hensiktsmessig.

Komiteen har forståelse for at hensikten er å hindre innreise for personer som ikke har nødvendige reisedokumenter for innreise i Norge.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener regjeringen har håndtert flyktningkrisen raskt og effektivt. Etter at ankomstene begynte å stige i juni, fremmet regjeringen en tilleggsproposisjon med økte bevilgninger allerede 18. september 2015. Siden den gang har det blitt fremmet tilleggsnummer til statsbudsjettet for 2016 nettopp for å ta høyde for de økte ankomstene, samt flyktningeforlik om innstramminger i asylpolitikken i Stortinget og endringer i utlendingsloven for å sikre raskere returer og mer effektiv håndtering av situasjonen.

I tillegg kommer alle grepene regjeringen har gjort fortløpende, som nye ankomstsentre, kampanjer i sosiale medier, midlertidige grensekontroller og midlertidige endringer i plan- og bygningsloven for raskere opprettelse av nye mottak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke betydningen av at regjeringen raskt og effektivt følger opp Asylforliket og vil påpeke de store utfordringene som gjelder kapasitet ved Øst-Finnmark tingrett.

Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen ikke har handlet raskt og effektivt nok med tanke på å sette kommunene i stand til å håndtere den store ankomsten av asylsøkere.

Disse medlemmer mener også at UDI burde vært styrket så snart omfanget av asylkomster ble klart og vil påpeke at det har tatt for lang tid før personell fra UDI var på plass i Sør-Varanger.

Disse medlemmer merker seg at statsministeren har uttalt at det er krise i mottakskapasiteten og mener regjeringen må vurdere å bruke fylkesmennenes ressurser for å opprette krisestab i de fylker dette måtte være nødvendig, slik at kommunene kan få den bistand det er behov for. Disse medlemmer merker seg den kritikken som har kommet fram fra Fylkesmannen angående mottaket i Sør-Varanger.

Disse medlemmer vil også peke på utfordringen med at enkelte næringsdrivende nå tjener store penger på å opprette og drive asylmottak. Dette skjer samtidig som kommunene må legge inn store ekstraresurser til blant annet helsetjenester, og et stort antall frivillige lag og foreninger legger ned svært mange arbeidstimer på å bistå asylmottakene i driften.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at forslaget fra representanter fra Senterpartiet ble fremmet ut fra den ekstraordinære og svært krevde situasjonen som oppstod ved store asyltilstrømminger over grensekontrollstedet Storskog. Etter at forslaget ble fremmet, har et bredt flertall på Stortinget samlet seg om en avtale i 18 punkter hvor flere av dem sammenfaller med forslagene i Dokument 8:14 S (2015–2016). Denne avtalen er inntatt i finansinnstillingen. Også Stortingets vedtak om endringer i utlendingsloven gjennom behandlingen av Prop. 16 L (2015–2016) og den etterfølgende instruks til UDI om hurtigbehandling av asylsøkere som kommer over Storskog, ivaretar forslag framsatt i representantforslaget.

Dette medlem er tilfreds med at Stortinget har handlet effektivt for å bidra til å lette trykket som asyltilstrømmingen til Sør-Varanger innebærer. Dette er gjort på en måte som ivaretar de grunnleggende hensyn til at asylsøkere med krav på beskyttelse får sin sak behandlet på en forsvarlig måte.

Dette medlem viser til at det er bred enighet om at grensestasjonen på Storskog må fornyes og bygges ut. I statsrådets svar til komiteen, vises det til at regjeringen snart vil ta stilling til videre prosess, men uten at dette konkretiseres i vurdering av tiltak eller tidshorisont. Dette er ikke tilstrekkelig i den kritiske situasjonen en står oppe i.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Sosialistisk Venstreparti støtter alle punkter i avtalen som går på å ruste opp forvaltning og rettsapparat, mottak og intensjonen om å redusere ankomst av mennesker som ikke har beskyttelsesbehov. Det er nødvendig for å kunne prioritere kapasitet og ressurser på personer som har behov for beskyttelse og kommer til å få bli. Så langt i år har 75 pst. av søkerne fått innvilget opphold. Flere av avtalepunktene er rene praktiske tiltak, som å sørge for nok saksbehandlingskapasitet, noe en mer handlekraftig regjering hadde gjennomført for lenge siden. Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår mer penger til retur av mennesker uten beskyttelsesbehov enn det regjeringen går inn for.

Dette medlem viser til egne forslag i budsjettet for 2014 om at regjeringen skulle ta internasjonale initiativ til å sikre at Dublin-avtalen ikke skulle bryte helt sammen fordi førsteland sluttet å registrere asylsøkere av frykt for å bli sittende med hele ansvaret. Det ble nedstemt, og avtalene på europeisk nivå har brutt sammen. Det er heller ikke kjent at den norske regjering har tatt noen initiativ til å sikre internasjonal løsning på en internasjonal krise gjennom andre organisasjoner Norge er medlem av. Det er sterkt krittikverdigg.

Dette medlem vil påpeke at regjeringen helt unnløt å ta noen beredskapsmessige foranstaltninger selv om det var åpenbart for alle at utviklingen rundt Middelhavet, krigen i Syria, presset og uro i nabo-områdene, antallet flyktninger som kom inn i Schengen-området og det store antallet som ble presset fra land til land i Europa, på et tidspunkt måtte føre til at langt flere også ville søke asyl i Norge.

Dette medlem vil påpeke at Røde Kors satte krisestab i august 2015. Sosialistisk Venstreparti og Venstre ba om krisemøte i Stortinget i september 2015. Regjeringen reagerte ikke. I oktober 2015 la regjeringen fram forslag til budsjett uten noen ansvarlig håndtering av en alvorlig situasjon som allerede var oppstått. Denne manglende handlekraften og viljen til å se hva som måtte komme, bidro til kaos, som kun ble dempet av at ansatte i etatene og frivillige tok ansvar.

Dette medlem viser til at det politiske flertallet har latt seg presse av den kaotiske situasjonen, til uforsvarlig lovbehandling og innstramminger som også vil ramme de som trenger beskyttelse.

Dette medlem viser til at flyktningssituasjonen i verden i dag er i en krise. For Norge er dette et alvorlig problem, en akutt utfordring og en stor kostnad. Den krever politisk innsats og politisk endring. Den krever lederskap og kontroll. Men den krever også at vi holder hodet kaldt og har perspektivene våre i orden.

Dette medlem slår fast at det vil bli krevende å huse og integrere alle som har krav på beskyttelse. Det krever politisk vilje og riktige prioriteringer. Og det krever at vi starter nå.

Dette medlem påpeker at ingen av dem vil bli raskere integrert av midlertidige tillatelser eller aldri å kunne gjenforenes med sine nærmeste. Asylsøkerne skal fortsatt holdes i passivitet i mottakene. Behandlingstiden på søknadene deres skal øke. Ikke engang barna får muligheter til en mer meningsfull hverdag. I tillegg kutter regjeringen i norskopplæringen. Det er en oppskrift på dårlig integrering og sosiale problemer i framtiden.

Dette medlem mener et forlik i Stortinget måtte hatt som utgangspunkt å sørge for at mennesker som åpenbart vil få bli her i landet får sine søknader raskt behandlet, ikke med en ventetid på en til to år, som nå er varslet.

Dette medlem påpeker at situasjonen krever at vi tenker nytt om bosetting og viser til egne forslag i Dokument 8:1 S (2015–2016) om nytt bosettings-system, fordi ordningen vi har i dag er dyr, tar årevis, er passiviserende og gjør folk sjuke.

Dette medlem mener barn som søker asyl må få rett til å gå i barnehage.

Dette medlem mener at de som venter på å få opphold må få mulighet til å arbeide og forsørge seg selv i størst mulig grad. Det må slås knallhardt ned på sosial dumping og arbeidslivkriminalitet, slik at vi unngår segregering i både bolig- og arbeidsmarkedet. Målet må være at alle blir bidragsyttere og deltakere i det norske fellesskapet. Denne tenkningen er sørgelig fraværende i innstrammingsavtalen.

Dette medlem mener norskopplæringen i mottakene må styrkes, ikke svekkes slik regjeringen og flertallet foreslår.

Dette medlem mener det er uforsvarlig, unødvendig og udemokratisk at lover som kan ha helt avgjørende betydning for enkeltmennesker, endres uten vanlige demokratiske prosedyrer. Uten komitebehandling, høringer og rom for å hente inn motforestillinger, kort sagt uten de fleste av sikkerhetsventilene for forsvarlig behandling.

Dette medlem viser til at folkerettsjurist Vigdis Vevstad kaller regjeringens forslag om instruksjonsrett over UNE «svært urovekkende» og ber om at det ikke vedtas (Dagbladet 17. november 2015). Vevstad er også sterkt kritisk til et annet av regjeringens forslag, forslaget om å kunne avvise asylsøkere selv om Norge ikke har noen garanti for at deres søknad om beskyttelse vil bli behandlet i et annet land. Dette medlem mener det er alvorlig og burde blitt gjenstand for i det minste noen dagers komitebehandling når eksperter på feltet mener at det flertallet gjør innebærer «fjerning av en rettssikkerhetsgaranti».

Uttalelse fra justiskomiteen og fra utenriks- og forsvarskomiteen

Komiteens utkast til innstilling har vært forelagt justiskomiteen og utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse, jf. vedtak i Stortinget av 17. november 2015.

Justiskomiteen uttaler følgende i brev av 8. desember 2015:

«Justiskomiteen viser til innstillingen og sine respektive partiers merknader og har ingen ytterligere merknader.»

Utenriks- og forsvarskomiteen uttaler følgende i brev av 9. desember 2015:

«Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer slutter seg til kommunal- og forvaltningskomiteens utkast til innstilling til Dokument 8:14 S (2015-2016) og har ingen ytterligere merknader.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:14 S (2015–2016) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Trygve Slagsvold Vedum om straksiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen ved grensekontrollstedet Storskog – vedlegges protokollen.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 10. desember 2015

Helge André Njåstad

leder

Ingjerd Schou

ordfører

Vedlegg 1**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråden til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 24. november 2015****Dokument 8:14 S (2015-2016) fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Heidi Greni og Trygve Slagsvold Vedum om strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen ved grensekontrollstedet Storskog**

Jeg til representantforslag i Dokument 8:14 S (2015–2016) vedrørende strakstiltak for å håndtere den sterkt økende asyltilstrømmingen ved grensekontrollstedet Storskog.

Jeg vil innledningsvis også vise til:

- stortingsbehandlingen av regjeringens forslag i Prop. 16 L (2015–2016) Endringer i utlendingsloven (*innstramminger*)
- avtalen som ble inngått 19. november.2015 mellom Fremskrittspartiet, Høyre, Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre om *Tiltak for å møte flyktningkrisen*

Flere av representantenes forslag berører ovennevnte.

Nedenfor følger min nærmere vurdering av forslagene.

Forslag 1: Stortinget ber regjeringen styrke utlendingsmyndighetenes saksbehandlingskapasitet i Kirkenes slik at det raskt kan avklares hvem som har rett til opphold i Norge

Regjeringen vurderer fortløpende behovet for saksbehandlingskapasitet i Kirkenes.

Utlendingsmyndighetenes generelle saksbehandlingskapasitet i Kirkenes er allerede styrket betraktelig.

Om lag 15 saksbehandlere fra UDIs asylavdeling vil bli utplassert i Kirkenes snarlig, og flere er allerede til stede. Saksbehandlerne skal jobbe med å intervju søkerne fortløpende i Kirkenes. Hensikten er raskt å identifisere personer som vil få avslag og som skal returneres hvis de ikke forlater riket frivillig. Det er vurdert som mest effektiv arbeidsmetode at de fleste vedtakene blir fattet i Oslo, og at sakene og vedtakene overføres elektronisk. Det er opprettet en egen vaktordning som håndterer hastesaker fortløpende i Oslo.

Politiet har også styrket kapasiteten betydelig. Politiets utlendingsenhet (PU) har sendt om lag 40 saksbehandlere til Kirkenes, og det er etablert en egen registreringsenhet der. PU har videre bidratt med opplæring innenfor bort- og utvisningssaker til

lokalt politi, slik at det raskt kan identifiseres personer som ikke har rett på opphold eller beskyttelse i Norge.

Politidirektoratet tildelte i oktober midler til Øst-Finnmark politidistrikt til bl.a. 24 politistillinger med 6 måneders varighet. Dette tiltaket er foreslått videreført i 2016, jf. tilleggsnummeret til Prop. 1S (2015–2016). Det er også lagt opp til at de politidistrikt og særorgan som bidrar med ressurser til Øst-Finnmark vil bli kompensert for dette.

Justis- og beredskapsdepartementet har også gitt Politidirektoratet i oppdrag å etablere særskilt tilrettelagt innkvarteringstilbud i Øst-Finnmark politidistrikt lokalisert i grensenært område, slik at det er tilrettelagt for en rask og minst mulig ressurskrevende prosess og rask retur, jf. også Prop 16 L (2015–2016).

Jeg viser for øvrig til regjeringens forslag i Prop. 22 S (2015–2016).

Forslag 2: Stortinget ber regjeringen opprette eget UDI-kontor på Storskog som innen 48 timer kan sende tilbake personer som ikke har rett til asyl i Norge, jf. utlendingsloven § 32

Det jobbes kontinuerlig med å redusere saksbehandlingstiden, slik at asylsøkere som ankommer fra Russland og ikke har beskyttelsesbehov kan returneres så raskt som mulig. UDI har i dag representanter på grensestasjonen på Storskog som bistår politiet med informasjon og ved registrering av asylsøkere. UDI skal også ha saksbehandlere på grensestasjonen når det er behov for det.

Asylsøknader fra personer som har hatt opphold i en stat eller et område hvor vedkommende ikke var forfulgt, vil bare unntaksvis bli undergitt realitetsbehandling.

Forslag 3: Stortinget ber regjeringen etablere et apparat i Kirkenes for iverksettelse av utvisningsvedtak. Det opprettes en luftbro fra Kirkenes direkte til de viktigste avsenderlandene for ubegrunnede asylsøkere, som sikrer hurtig uttransportering av personer som ikke har rett til opphold i Norge

Norske myndigheter er avhengige av at myndighetene i det enkelte mottakerlandet aksepterer sine borgere ved tvangsretur som skissert i forslaget. På norsk side er det allerede etablert nødvendig kapasitet til flere tvangsreturer, men det er utfordrende å få

mottakerlandet til å akseptere det omfanget vi ønsker oss.

De fleste som ankommer over Storskog skal planlegges returnert til Russland, men noen må sannsynligvis returneres til sitt hjemland. Det er allerede vurdert hvorvidt det er hensiktsmessig å opprette en luftbro, i betydningen jevnlig flygninger og da fortrinnsvis chartere, til ulike bestemmelsessteder fra Kirkenes. På nåværende tidspunkt er ikke dette tiltaket ansett hensiktsmessig av praktiske og ressursmessige grunner. Det er blant annet utfordrende at ikke alle flyplassene ved Kirkenes, Vadsø eller Vardø er godkjent for langdistanseflygninger etter hva vi får opplyst, og det er spørsmål om en luftbro fra disse lokasjonene vil være kostnadseffektivt. Departementet vurderer imidlertid alle forhold løpende for å sikre mest mulig effektiv returpolitikk.

Forslag 4: Stortinget ber regjeringen stille ekstra midler til rådighet for Sør-Varanger kommune for å sette kommunen i stand til å håndtere den ekstraordinære situasjonen knyttet til asylsøkere

Forslaget er forelagt Kommunal- og moderniseringsministeren som har det konstitusjonelle ansvaret for det angjeldende området. Han uttaler følgende:

«Skjønnsmidlene bevilges over rammetilskuddet og skal komme kommunene til gode. Deler av skjønnsrammen går til kommuner og fylkeskommuner som får store og utforutsette utgifter i løpet av budsjettåret. Hovedsakelig gjelder dette skader på kommunal og fylkeskommunal infrastruktur etter flom, ras og annen naturskade.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har imidlertid tidligere åpnet for at skjønnsmidler også kan brukes til å kompensere for utgifter grunnet andre ekstraordinære hendelser, bl.a. ved nedbemanning i hjørnestensbedrifter med påfølgende ledighet. På samme måte er departementets vurdering at det er mulig å gi noe kompensasjon til kommuner som har helt ekstraordinære utgifter som følge av asyl- og flyktningssituasjonen. Retningslinjene åpner derfor for at kommunen kan sende en søknad om midler via fylkesmannen.»

Forslag 5: Stortinget ber regjeringen styrke dialogen og samarbeidet med Russland

Forslaget er forelagt Utenriksministeren som har det konstitusjonelle ansvaret for det angjeldende området. han uttaler følgende:

«Utfordringene knyttet til den økende asyltilstrømmingen over vår grense med Russland i nord må løses i samarbeid med Russland. Regjeringen legger stor vekt på dialogen med russiske myndigheter, og har arbeidet systematisk for å finne løsninger i samarbeid med Russland. Saken er tatt opp på utenriksministernivå, og følges opp gjennom løpende dialog i tekniske, diplomatiske og politiske kanaler. Dette er i tråd med etablert praksis og etter enighet med russisk side. Dialogen med russiske myndigheter er konstruktiv. Regjeringen vil videreføre den tette dialogen med russiske myndigheter gjennom hensiktsmessige kanaler.»

Forslag 6: Stortinget ber om at regjeringen raskest mulig og i dialog med Russland sørger for at avtalen om tilbaketaking av 8. juni 2007 (trådte i kraft 1. desember 2008) kommer til anvendelse for personer som ikke har rett til opphold i Norge

Forslaget er forelagt Utenriksministeren som har det konstitusjonelle ansvaret for det angjeldende området. han uttaler følgende:

«Regjeringen benytter de muligheter til retur som ligger i vårt avtaleverk med Russland. Flere personer er blitt returnert i henhold til avtalen i løpet av de siste månedene. Norske myndigheter er i dialog med russiske myndigheter for å sikre at avtalen utnyttes fullt ut.»

Forslag 7: Stortinget ber regjeringen styrke politibemanningen i Øst-Finnmark politidistrikt slik at politiet kan håndtere tilstrømmingen av asylsøkere uten at det ordinære politiarbeidet i politidistriktet blir skadelidende

Jeg viser til svar under forslag 1.

Forslag 8: Stortinget ber regjeringen forsere arbeidet med bygging av ny grensestasjon på Storskog

Justis- og beredskapsdepartementet mottok 30. september 2015 endelig rapport av eksternt konsulentsent for konseptvalgutredning for grensestasjon og grensekontrolltjenester på Storskog. Regjeringen vil snarlig ta stilling til videre prosess, og informere Stortinget om dette på egnet måte.

Vedlegg 2

Avtale mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre av 19. november 2015

Tiltak for å møte flyktningkrisen

Flyktningkrisen er internasjonal, og må først og fremst løses i samarbeid med andre. Norge må bidra til en fredelig løsning i Syria, og styrke den humanitære innsatsen i nærområdene. Det høye antallet flyktninger og asylsøkere stiller Europa og Norge på prøve. Norge skal oppfylle sine forpliktelser etter internasjonale konvensjoner. En generell effektivisering og forenkling av regelverk og praksis for behandling av asylsøknader må ikke svekke asylsøkernes rettsikkerhet.

Avtalens parter er enige om å gi politisk støtte til iverksettelse av umiddelbare tiltak (I) for å begrense ankomst av mennesker uten rett til beskyttelse, og om å fortsette samtaler om (II) tiltak for å møte kommunenes situasjon vedrørende mottak og bosetting, og (III) for å forbedre integreringen av personer med rett til opphold.

Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre er enige om:

I Umiddelbare tiltak

1. Prioritere arbeidet med rask retur av personer som har fått avslag på sin asylsøknad, og i særdeleshet prioritere retur av grupper der dette vil ha effekt på tilstrømmingen fremover. Stortinget ber regjeringen kontinuerlig sørge for at aktuelle myndigheter har tilstrekkelig med ressurser for å kunne drive et effektivt returarbeid. Post for utsendelse av straffedømte utlendinger og asylsøkere med endelig avslag bes derfor omgjort til en overslagsbevilgning i statsbudsjettet.
 - Stortinget ber regjeringen vurdere endring i forskrift til utlendingsloven for å redusere anketiden fra tre uker, for søkere som åpenbart ikke har beskyttelsesbehov.
 - Stortinget ber regjeringen intensivere samarbeid med IOM for å sikre økonomiske incentiver til rask retur av grunnløse asylsøkere.
 - Utvide 48-timersregelen til å omfatte flere land, der det foreligger et faglig grunnlag for dette, og styrke dialogen med de sentrale returlandene.
 - Fortsette arbeidet med å differensiere ulike grupper asylsøkere i saksbehandlingen for å sikre raskere returer av personer som ikke har behov for beskyttelse.
 - Vurdere sentrale sider ved norsk utlendings-

lovgivning og gjennomgå norsk praksis der Norge har en annen vurdering av beskyttelsesbehovet for ulike nasjonaliteter sammenlignet med praksis i land det er naturlig å sammenligne oss med. Regjeringen bes fortløpende vurdere forslag til lovendringer, forskriftsendringer og justere aktuelle instruksjoner med sikte på å oppnå innstramminger.

- Sikre en effektiv ID-avklaring og samarbeide med nærstående land om dette.
 - Opprette en hurtigfil for asylsøkere som blir tatt for kriminelle handlinger (som f.eks. besittelse og salg av narkotika), der søknaden behandles raskt og søkeren returneres til opprinnelseslandet ved avslag.
2. Sikre retur av personer med åpenbart grunnløse asylsøknader til Norge eller personer som har fått avslag på søknaden, og gi dette arbeidet høyeste prioritet, samt sikre tilfredsstillende fasiliteter ved Storskog og i Kirkenes.
 - Sikre tilstrekkelige ressurser til å iverksette retur av personer som ikke har rett til opphold i Norge. Både UDI og PU må få tilført tilstrekkelig ressurser til å gi arbeidet med retur ved den norsk-russiske grensen høy prioritet.
 3. Avlaste og styrke UDI. Hente inn jurister og annet nøkkelpersonell fra andre offentlige etater. Alle relevante offentlige etater må bidra inn i arbeidet.
 - Sikre effektiv saksbehandling fra UDI og oppfordre til nye samarbeidsformer mellom UDI og PU og andre relevante etater, for å sikre en mest mulig effektiv og hensiktsmessig saksbehandling.
 - UDI bør vurdere å innføre ordning med registrering etter modell av den PU benytter. Eksempelvis kan en se for seg en registreringsapplikasjon hvor søker selv legger inn grunnleggende informasjon om seg selv.
 4. Suspendere utlendingsforskriften § 8-2 inntil videre. (15-månedersregelen).
 - Under opphold i asylmottak må det tas særlig hensyn til barnas behov, samt legge til rette for språkopplæring, egenaktivisering, og mulighet for å gjøre arbeidsoppgaver i tilknytning til asylmottaket.
 5. Dersom grunnlaget for midlertidig beskyttelse kan ha falt bort som følge av politiske, sosial eller humanitære forbedringer i hjemlandet, kan utlendingsmyndighetene uten ugrunnet opphold starte

med tilbakekalling av oppholdstillatelsen til de som fikk opphold på slikt grunnlag.

6. Sørge for at nivået på ytelsene til asylsøkere skal være av en slik art at Norge ikke fremstår som økonomisk attraktiv i forhold til sammenlignbare europeiske land. Disse vurderingene må skje fortløpende. Det bør iverksettes nødvendige tiltak for å hindre misbruk av ordningene.

Regjeringen bes vurdere ordninger for i størst mulig grad erstatte kontantytelser med en ordning der asylsøkerne får betalingskort (elektronisk som bankkort) som kan innløses i butikker for kjøp av mat og klær. Det er viktig at det lages ordninger som forhindrer at asylsøkerne blir presset til å betale gjeld til menneskesmuglere istedenfor å kjøpe mat.
7. Regjeringen bes arbeide med ordninger som forsterker koblingen mellom ytelser og krav og fremme nødvendige lovendringer som bidrar til dette. Konkrete arbeidsoppgaver i mottak må i enda større grad enn i dag kunne utføres av asylsøkerne selv. Det vurderes innført plikt til å delta i norskopplæring, samt incentiver for den enkelte asylsøker til å aktivisere seg i mottakssituasjonen. Fremfor tildeling av arbeidsoppgaver bør en legge om måten mottakene organiseres på, ved at de i større grad drives av beboere og at frivillige aktører bidrar mer.
8. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et sterkere internasjonalt politisamarbeid, for å jobbe mot menneskesmugling og for å sikre gode returordninger for asylsøkere uten krav på beskyttelse. De land som mottar norsk bistand forventes å respektere forpliktelsen til å ta imot egne lands borgere.
9. Det opprettes en ordning med direktefly til de viktigste avsenderlandene for å sikre rask retur av asylsøkere uten reelt beskyttelsesbehov.
10. Stortinget ber regjeringen legge spesiell vekt på enslige, mindreårige asylsøkere i asylmottak. Stortinget ber regjeringen sørge for et bredt spekter av botilbud med sterk barnefaglig kompetanse, herunder vurdere ulike ordninger for bofellesskap, eksempelvis fosterhjemsordninger, SOS Barnebyer samt benytte folkehøyskoler der det er ledig kapasitet.
11. Stortinget ber regjeringen om å øke bistand til mottaksapparatene i Sør-Europa. Deler av EØS-midlene kan øremerkes til saksbehandlingskapasitet i Middelhavsland som er medlem av EØS sine asylsinstitusjoner, slik at flere av de som kommer får behandlet sine asylsøknader der.

Dette vil være gjenstand for forhandlinger mellom det enkelte land og Norge.

12. Regjeringen bes nøye overvåke utvikling i fluktrutene over Middelhavet, med henblikk på allokere norsk innsats der det er størst behov. Økt norsk tilstedeværelse skal vurderes.
13. Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag om nye midlertidige beskyttelsesformer, der oppholdstid ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Beskyttelsesbehov skal ligge til grunn for innvilgelse av permanent opphold. Proposisjonen skal også omhandle bruk av integreringskriterier for innvilgelse av permanent opphold (dette i kombinasjon med krav til oppholdstid ut over fem år for enkelte beskyttelseskategorier). Saken skal legges frem slik at tiltakene kan iverksettes i løpet av første halvår 2016.
14. Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag om å stramme inn retten til familieinnvandring for asylsøkere og flyktninger.
15. Stortinget ber regjeringen arbeide for opprettelse av omsorgssentre for enslige mindreårige asylsøkere i opprinnelsesland for å forebygge at enslige mindreårige sendes ut på farefulle reiser og for å legge til rette for trygg retur. Slike sentre må drives forsvarlig og i tråd med grunnleggende menneskerettigheter.
16. Stortinget ber regjeringen i løpet av våren 2016 igangsette et arbeid med sikte på innføring av botidskrav for mottak av kontantstøtte og ytelser som ikke støtter opp om arbeid og aktivitet.
17. Stortinget ber regjeringen gjennomgå særordninger for flyktninger og asylsøkere i folketrygden og sørge for at det stilles aktivitets- og opptjeningskrav til disse der det er naturlig, med sikte på dette fremmes for Stortinget så raskt som mulig.
18. Internasjonale konvensjoner er mindre tilpasset dagens situasjon enn den tid da de ble skrevet. For at både det internasjonale samfunnet og Norge skal være best mulig rustet til å håndtere store migrasjonsbølger, ber Stortinget regjeringen om å ta et internasjonalt initiativ til en gjennomgang av internasjonale konvensjoner, for at disse i bedre grad kan tilpasses vår tids flyktningssituasjon.

II Kommunenes situasjon

Partiene i avtalen forplikter seg til å videreføre samtalene med sikte på å oppnå enighet om tiltak for å bistå kommunene i den ekstraordinære situasjonen de håndterer, med mottak av et høyt antall flyktninger på kort varsel.

III Integrering

Partiene i avtalen forplikter seg til å videreføre samtalene med sikte på å oppnå enighet om tiltak for

rask og effektiv integrering for de som får beskyttelse i henhold til asylretten.

Oslo, 19. november 2015

